

Sygn. akt: I C 694/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 30 marca 2017 r.

Sąd Rejonowy w Giżycku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSR Anna Kurzynowska - Drzażdżewska
Protokolant:	st. sekr. sądowy Urszula Młynarczyk

po rozpoznaniu w dniu 30 marca 2017 r. w Giżycku na rozprawie

sprawy z powództwa (...) Bank (...) S.A z siedzibą we W.

przeciwko J. Ł.

o zapłatę

1. Oddała powództwo.
2. Nakazuje pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa kwotę 882,44zł (osiemset osiemdziesiąt dwa zł 44/100) tytułem zwrotu kosztów postępowania.
3. Zasądza od powoda (...) Bank (...) S.A z siedzibą we W. na rzecz Kancelarii Adwokackiej adwokata W. O. w G. kwotę 738zł w tym VAT w wysokości 138zł tytułem wynagrodzenia za reprezentowanie pozwanej przed sądem wykonywane z urzędu.

SSR Anna Kurzynowska - Drzażdżewska

Sygn. akt. I C 694/16 upr.

UZASADNIENIE

Powód (...) **Bank (...) S.A. z siedzibą we W.** wniósł w trybie elektronicznego postępowania upominawczego o zasądzenie na jego rzecz od pozwanej kwoty 2.557,62 zł wraz z kosztami procesu. W uzasadnieniu swojego żądania podał, że na mocy umowy z dnia 27.12.2013 r. udzielił pozwanej pożyczki w kwocie 4.027,65 zł. Mimo upływu terminu spłaty pożyczki i bezskutecznych negocjacji w celu polubownego rozwiązania sporu, pozwana jedynie częściowo uregulowała należność wynikającą z umowy.

Nakazem zapłaty z dnia 30.09.2015 r. wydanym w elektronicznym postępowaniu upominawczym Sąd Rejonowy Lublin Zachód w Lublinie w sprawie o sygn. akt VI Nc-e 1879717/15 uwzględnił powództwo w całości (k. 4v). Nadto zasądził od pozwanej na rzecz powoda kwotę 32,00 zł tytułem zwrotu kosztów procesu.

W związku ze sprzeciwem pozwanej od w/w nakazu zapłaty postanowieniem z dnia 31.03.2016 r. Sąd Rejonowy Lublin Zachód w Lublinie przekazał sprawę do rozpoznania tut. Sądowi.

Pozwana **J. Ł.** w sprzeciwie od nakazu zapłaty wniosła o oddalenie powództwa w całości. Domagała się nadto zasądzenia od powoda na swoją rzecz kosztów procesu według norm przepisanych. W uzasadnieniu powołała się na nieważność zawartej z bankiem umowy, bowiem w chwili jej podpisania cierpiała i nadal cierpi na schizofrenię i nie miała zdolności do rozpoznania znaczenia podejmowanych czynności.

Powód w odpowiedzi na sprzeciw pozwanej od w/w nakazu zapłaty zakwestionował wszystkie twierdzenia pozwanej wskazując, że brak w realiach tej sprawy jakichkolwiek dokumentów potwierdzających, iż pozwana w okresie zawarcia umowy miała zniesioną zdolność do czynności prawnych. Zdaniem powoda pozwana zdawała sobie sprawę ze znaczenia umowy w dacie jej zawarcia, a wpłaty dokonywane przez pozwaną świadczą o uznaniu przez nią roszczenia, wobec tego zarzut nieważności umowy z art. 82 k.c. nie może spotkać się z uznaniem.

Sąd ustalił, co następuje:

W dniu 27.12.2013 r. strony zawarły w formie pisemnej umowę pożyczki gotówkowej nr (...). Z umowy wynika, że powód udzielił pozwanej pożyczki w kwocie 4.027,65 zł, którą pozwana zobowiązała się spłacać wraz z odsetkami w 33 ratach miesięcznych, płatnych do dnia 30 każdego miesiąca począwszy od 30.01.2014 r. Umowa została opatrzona własnoręcznymi podpisami stron.

(dowód: kopia umowy pożyczki- k. 37-43)

Na poczet przedmiotowego zobowiązania pozwana J. Ł. uiściła kwotę 1.466,51 zł. Do dnia 16.09.2014 r. dokonywała wpłat po 122,05 zł, w dniu 17.10.2014 r. dokonała wpłaty w wysokości 118,06 zł, a następnie nieregularnie do 5.10.2015 r. tylko po 50 zł, zamiast ustalonej kwoty 122,05 zł. W okresie późniejszym zaprzestała dalszych spłat.

Wobec niedotrzymania postanowień umowy powód pismem z dnia 16.07.2015 r. wypowiedział pozwanej umowę pożyczki z zachowaniem 30-dniowego okresu wypowiedzenia i wezwał pozwaną do zapłaty wskazanych w wypowiedzeniu należności. Pomimo polubownych prób uregulowania zadłużenia pozwana nie zaspokoila powoda w pozostałej części.

(dowód: zestawienie dokonanych wpłat- k. 45, wypowiedzenie umowy wraz z dowodem doręczenia- k. 46-47)

W piśmie z dnia 27.02.2015 r. skierowanym do powoda pozwana wyraziła chęć uregulowania zobowiązań, jednocześnie żądając informacji odnośnie posiadanych zadłużeń. Wskazała, że pożyczkę wzięła w trakcie pogorszenia stanu psychicznego i po leczeniu uświadomiła sobie zaciągnięte zobowiązania oraz to, w jak trudnej sytuacji finansowej znalazła się w chorobie.

(dowód: pismo pozwanej- k. 27)

Pozwana J. Ł. cierpi na schizofrenię, leczy się psychiatrycznie od 2.04.1998 r. Do chwili obecnej była wielokrotnie hospitalizowana w Szpitalu Psychiatrycznym Samodzielnym Publicznym Zakładzie Opieki Zdrowotnej w W.. Zarejestrowana jest w (...) w W..

Orzeczeniem (...) d/s Orzekania o Niepełnosprawności w G. z dnia 8.04.2008 r. pozwana została uznana za niepełnosprawną w stopniu umiarkowanym z przyczyn psychiatrycznych, przy czym w orzeczeniu wskazano, że niepełnosprawność istnieje od 1998 r.

(dowód: orzeczenie dot. niepełnosprawności- k. 14)

W okresie zbliżonym do daty podpisania umowy kredytowej z dnia 27.12.2013 r. odnotowano kilka wizyt pozwanej w (...) w W., tj. w dniach 8.10. i 3.12.2013 oraz 3.01., 4.02., 1.04.2014 r. z rozpoznaniem schizofrenii paranoidalnej i skąpą adnotacją „stabilny stan psychiczny”.

W dniach 11.09.2011 r.- 27.11.2011 r. pozwana była hospitalizowana z rozpoznaniem schizofrenii zdeorganizowanej. Mieszkała wówczas sama w zapuszczonym mieszkaniu, źle funkcjonowała, znikła na cmentarzu, żywiła się zielonymi jabłkami, robiła ognisko na stole, groziła, że odbierze sobie życie. W badaniach dostrzeżono zaburzenia myślenia i rozluźnienie skojarzeń. Stwierdzono, że nie umie gospodarować pieniędzmi. Po opisanym pobycie w szpitalu wypisana została z zaleceniem dalszego leczenia.

W dniu 29.12.2014 r. została ponownie przyjęta do oddziału psychiatrycznego z rozpoznaniem zaburzeń psychotycznych- schizofrenią F20. Z dokumentacji medycznej wynika, że od poprzedniej hospitalizacji leki przyjmowała według własnego uznania, przestała odbierać telefony od rodziców, zaciągnęła kredyty w trzech parabankach. Została wypisana do domu dnia 20.02.2015 r. z zaleceniem kontynuowania terapii w poradni zdrowia psychicznego.

(dowód: dokumentacja medyczna- k. 102)

Schizofrenia, na którą cierpi pozwana ma charakter przewlekłej choroby psychicznej. Schorzenie ma wpływ na zdolność podejmowania decyzji, powoduje zaburzenia myślenia, spostrzegania, koncentracji, pamięci, logicznego rozumowania i przewidywania skutków dokonywanych wyborów. Pozwana ma znacznie ograniczoną zdolność planowania i kierowania własnym postępowaniem.

W dacie zawierania pożyczki gotówkowej w dniu 27 grudnia 2013 r. z powodu choroby psychicznej znajdowała się w stanie wyłączającym świadome podjęcie decyzji i wyrażenie woli.

(dowód: opinia psychologiczna dotycząca pozwanej- k. 12v, opinia biegłego z zakresu psychiatrii- k. 103-105, 122-123)

Sąd zważył, co następuje:

Roszczenie powoda było niezasadne i podlegało oddaleniu w całości.

Stan faktyczny między stronami Sąd ustalił na podstawie dowodów z dokumentów przedstawionych przez strony, w szczególności umowy pożyczki, wezwania pozwanej do zapłaty, jak i obszernej dokumentacji medycznej, wskazującej na stan zdrowia pozwanej w chwili zawarcia umowy pożyczki. Nie zaszły żadne okoliczności mogące podważyć prawdziwość treści w tych dokumentach zawartych, wobec czego Sąd dał im w pełni wiarę i uznał za podstawę ustaleń faktycznych w sprawie. Niepoślednią rolę odegrał nadto dowód z opinii biegłego sądowego z zakresu psychiatrii. Biegły sądowy bowiem w sposób wyczerpujący opisał typowe- z punktu widzenia medycznego- objawy, z jakimi zetknęła się pozwana wskutek schorzenia oraz ich wpływ na funkcjonowanie pozwanej. Biegły dokonał analizy psychicznego stanu powódki zarówno w trakcie całego leczenia, jak i w momencie zawierania umowy pożyczki.

Istota sporu sprowadzała się do ustalenia zasadności podnoszonego przez stronę pozwaną zarzutu nieważności umowy pożyczki na gruncie art. 82 k.c. O ile bowiem pozwana nie kwestionowała tego, że doszło do zawarcia umowy pożyczki oraz tego, że powód przeniósł na własność biorącej pożyczkę jakąś ilość pieniędzy, sama zresztą pozwana przyznała, że częściowo dokonywała wpłat na rzecz powoda, o tyle sporną wobec odmiennych twierdzeń stron, pozostawała kwestia ważności zawartej umowy wobec stanu zdrowia pozwanej w chwili jej zawierania.

Sąd zważył, że zgodnie z dyspozycją art. 720 § 1 k.c. przez umowę pożyczki dający pożyczkę zobowiązuje się przenieść na własność biorącego określoną ilość pieniędzy albo rzeczy oznaczonych tylko co do gatunku, a biorący zobowiązuje się zwrócić tę samą ilość pieniędzy albo tę samą ilość rzeczy tego samego gatunku i tej samej jakości. Odwołując się z kolei do art. 82 k.c. wskazać należy, że nieważne jest oświadczenie woli złożone przez osobę, która z jakichkolwiek powodów znajdowała się w stanie wyłączającym świadome albo swobodne powzięcie decyzji i wyrażenie woli. Dotyczy to w szczególności choroby psychicznej, niedorozwoju umysłowego albo innego, chociażby nawet przemijającego, zaburzenia czynności psychicznych. Dla stwierdzenia nieważności oświadczenia woli w oparciu o art. 82 k.c. wystarczające jest przy tym istnienie jednej z przyczyn uznania umowy za nieważną. W judykaturze

przyjęto, że ustalenie stanu świadomości, o jakim mowa w art. 82 k.c., jest sprawą stanu faktycznego i jego oceny na podstawie przeprowadzonej przez sąd analizy wszystkich ujawnionych dowodów i okoliczności towarzyszących złożeniu oświadczenia woli, mogących mieć wpływ na prawidłowe, to znaczy w pełni świadome jej wyrażenie (vide: postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 14 marca 2000 r., II CKN 489/2000 i wyrok Sądu Najwyższego z dnia 6 września 2000 r., II CKN 1093/2000). Zgodnie z poglądami prezentowanymi w orzecznictwie stan wyłączający świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli nie oznacza całkowitego zniesienia świadomości. Wystarczające jest istnienie takiego stanu, który powoduje brak rozeznania, niemożność rozumienia posunięć własnych i posunięć innych osób oraz niezdawanie sobie sprawy ze znaczenia i skutków własnego postępowania (zob. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 7 lutego 2006 r., IV CSK 7/05).

Mając na względzie powyższe rozważania należy wskazać, że sporządzona w sprawie opinia biegłego sądowego z zakresu psychiatrii w pełni umożliwiła tut. Sądowi wyprowadzenie prawidłowej oceny stanu zdrowia psychicznego pozwanej, jej zdolności postrzegania i rozeznania w podejmowanych działaniach, zwłaszcza w chwili zawarcia umowy pożyczki. Analiza dokonana przez biegłego i wnioski płynące z opinii potwierdziły, że schorzenie pozwanej ma charakter przewlekłej choroby psychicznej pod postacią schizofrenii. Z obszernej dokumentacji medycznej wynika, że pozwana była wielokrotnie hospitalizowana z powodu schizofrenii już od roku 1998. Biegła wywnioskowała jednoznacznie, że w dacie zawarcia umowy pożyczki pozwana nie miała swobody podejmowania decyzji i wyrażenia woli. Wprawdzie wnioski płynące z opinii nie spotkały się z uznaniem powoda, jednak należało dać im wiarę w całości, bowiem są logiczne, spójne i korespondują ze zgromadzonym w sprawie materiałem dowodowym, w szczególności z obszerną dokumentacją medyczną. W ocenie Sądu opinia ta stanowi miarodajny dowód w sprawie, nie nasuwa żadnych wątpliwości i winna zostać uwzględniona przy ocenie zasadności przedmiotowego powództwa. Nie zasługiwał na uwzględnienie argument powoda, że pozwana w okresie zawarcia umowy pożyczki nie była w stanie zaostrenia choroby, co miałoby przemawiać za uwzględnieniem powództwa. W opinii biegłego wskazano bowiem, że schizofrenia jest chorobą psychiczną, która po latach przebiegu powoduje rozpad osobowości i dezorganizuje funkcjonowanie dotkniętych nią osób, brak współpracy w leczeniu pogarsza rokowanie, a brak wglądu i krytycyzmu ma istotny wpływ na podejmowane decyzje. Biegła podkreśliła, że nawet przy braku ostrych objawów psychotycznych (np. paranoidalnych) choroba ma wpływ na zdolność podejmowania decyzji, ponieważ powoduje zaburzenia myślenia, spostrzegania, koncentracji, pamięci, logicznego rozumowania oraz przewidywania skutków. Słusznie również biegła zauważyła, że przesłanki z art. 82 k.c. stanowią alternatywnie o „zdolności do świadomego albo swobodnego podjęcia decyzji i wyrażeniu woli”. W przypadku pozwanej mówić należy o braku świadomości podjęcia decyzji, co w realiach przedmiotowej sprawy zostało przez pełnomocnika pozwanej w myśl art. 6 k.c. wykazane.

Należało również mieć na względzie, że biegła definiując powoływany przez powoda „stabilny stan psychiczny” wskazała, że nie oznacza on zdrowia, a jedynie brak zmian w porównaniu do stanu poprzedniego czy brak ostrych objawów psychotycznych. Zauważyła przy tym, że pacjent ze schizofrenią mimo leczenia ma objawy osiowe i wytwórcze, o czym nie ma zapisów w dokumentacji medycznej, a co jest oczywiste zważywszy na naturę tej choroby. Zalecane leki w niemałych dawkach mają na celu kontrolowanie objawów tej choroby, o ile pacjent je zażywa i są efektywne.

Podkreślenie powoda okoliczności, że pozwana nie jest osobą ubezwłasnowolnioną również nie mogło spotkać się z uznaniem. Nie trzeba być ubezwłasnowolnionym, by móc stwierdzić z powodu choroby stan wyłączający zdolność świadomego podjęcia decyzji i wyrażenia woli, jak to ma miejsce w przypadku pozwanej (vide: opinia uzupełniająca k. 122-123).

Mając na uwadze argumenty powoda dotyczące dokonywanych przez pozwaną wpłat, mających potwierdzić uznanie przez pozwaną długu, oraz okoliczność zaprzestania dokonywania dalszych wpłat należy wskazać, że ambiwalencja i sprzeczność postaw jest elementem klinicznego obrazu schizofrenii, a decyzja o podpisaniu umowy kredytu, jej cel i sposób wywiązywania się ze zobowiązania finansowego świadczą o postawie bezkrytycznej i myśleniu dereistycznym, tj. oderwania od realiów bez uwzględnienia konsekwencji, nawet ze szkodą dla pozwanej. To z kolei, jak zaznaczyła biegła daje podstawy do wyłączenia świadomości podjęcia decyzji i wyrażenia woli w przypadku schizofrenii.

Należało wreszcie mieć na uwadze, że nie jest kompetencją pełnomocnika powoda ocena stanu psychicznego pozwanej i długości jej remisji w żadnym momencie, także w czasie zawierania umowy. To do kompetencji biegłego psychiatry należy badanie psychiatryczne i ocena stanu psychicznego zarówno w chwili badania, jak i wstecz. Wszystkie zatem zarzuty powoda co do fachowości sporządzonej w sprawie opinii pozostają bezzasadne. Ocena stanu psychicznego pozwanej w czasie zawierania umowy została oparta o wyniki badania psychiatrycznego, charakter objawów schizofrenii, obszerne dane w dokumentacji medycznej, gdzie są wywiady od członków rodziny na temat funkcjonowania pozwanej, ocenę rodzaju podjętej decyzji, jej racjonalność oraz przewidywanie konsekwencji. Niesłuszne zatem okazują się zarzuty powoda co do schematycznej oceny stanu psychicznego pozwanej.

Konkludując, przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd uznał, że powództwo nie jest zasadne, ponieważ umowa pożyczki będąca podstawą roszczenia strony powodowej, jest nieważna. W chwili zawarcia tej umowy pozwana znajdowała się w stanie wyłączającym świadome powzięcie decyzji i wyrażenie woli (art. 82 k.c), co wynika wprost z fachowej opinii biegłego sądowego – lekarza psychiatry oraz dokumentacji medycznej pozwanej. Przedmiotowa nieważność umowy ma skutek ex tunc, zatem uznaje się, iż istniała już w chwili zawierania umowy pożyczki. Powodowi wobec tego nie przysługuje roszczenie z tytułu umowy pożyczki, a co najwyżej w innym trybie na innej podstawie faktycznej i prawnej. Mając jednak na uwadze, że w toku postępowania po zapoznaniu się z opinią biegłego psychiatry, w tym opinią uzupełniającą powód nie zmienił podstawy żądania, Sąd w myśl art. 321 § 1 k.p.c., będąc związany żądaniem pozwu nie znalazł podstawy do uwzględnienia zgłoszonych żądań, tym bardziej, że nie jest rolą Sądu udzielanie porad prawnych. W związku z tym powództwo należało oddalić, o czym Sąd orzekł jak w pkt I sentencji.

O kosztach postępowania orzeczono zgodnie z art. 98 k.p.c. w zw. z art. 113 ust.1 ustawy z dnia 25 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. W związku z tym, że powód przegrał sprawę w całości Sąd nakazał pobrać od powoda na rzecz Skarbu Państwa kwotę 882,44 zł tytułem zwrotu kosztów postępowania, tj. kosztów sporządzonych w sprawie opinii (495,44 zł + 387 zł), o czym orzeczono jak w pkt II sentencji.

O kosztach pomocy prawnej świadczonej pozwanej z urzędu Sąd orzekł zgodnie z § 6 pkt 3 Rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. nr 163, poz. 1348). Stawka minimalna ustalona na w/w rozporządzenia (tj. 600 zł) została podwyższona o kwotę 138,00 zł tytułem podatku od towarów i usług na mocy § 2 ust. 3 rozporządzenia, o czym Sąd orzekł jak w pkt III sentencji.